

Seksualpolitik for Specialområde Udviklingshæmning og ADHD

Indhold

Formål	2
Definition af seksualitet.....	2
Lovgivning.....	3
Socialstyrelsens håndbog ”Seksualitet på dagsordenen”	3
Det ”seksualvenlige” miljø	3
For borgerne	3
For personalet.....	4
Etik og respekt omkring den enkelte borger	4
Intro af nye medarbejdere.....	5
Seksualvejledning	5
Seksualopklæring	6
Prostitution	6
Hjælpe midler.....	7
Seksualitet og medicin.....	7
Prævention	7
Kønssygdomme	8
Graviditet	8
Evaluerings af Seksualpolitikken	9

Formål

Formålet med udarbejdelsen af denne seksualpolitik er at skabe åbenhed og tryghed omkring arbejdet med seksualitet for såvel borgere tilknyttet Specialområde Udviklingshæmning og ADHD (SUA), som personale ansat ved SUA.

Vi er som personale forpligtiget til, på en fagprofessionel måde, at forholde os aktivt til borgernes seksualitet. Omvendt er det af afgørende betydning, at personalet også drager omsorg for hinanden i arbejdet med borgere, som kan have en seksualitet, der overskrider personalets egne grænser og normer.

Personalet vil i SUAs seksualpolitik blive oplyst om definitionen af seksualitet, samt hvilke forpligtigelser de og seksualvejlederne har i forhold til at drage omsorg for, at borgerne modtager den støtte og hjælp, de måtte have behov for i forhold til at udleve og udvikle deres seksualitet. Efterfølgende giver SUAs seksualpolitik i overskrifter en generel vejledning og rådgivning til hvordan personalet ansat ved SUA i praksis skal forholde sig til borgernes seksualitet og egne grænser herfor.

Definition af seksualitet

SUA tager udgangspunkt i WHO's definition af seksualitet fra 1986 der lyder som følger:

"Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vor seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge efter kærlighed, varme og intimitet.

Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og samhandlinger, og dermed på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret." T. Langfeldt & M. Porter 1986

Lovgivning

I FN's standardregler om lige muligheder for handicappede (standardregel nr. 9) understreges det, at borgere med nedsat fysisk - eller psykisk funktionsevne skal have mulighed for at opleve deres egen seksualitet og have seksuelle forhold på linje med andre borgere, og at de i den forbindelse skal have støtte gennem lovgivning samt modtage relevant rådgivning.

Borgere med nedsat fysisk - eller psykisk funktionsevne har med andre ord de samme grundlæggende behov og rettigheder som andre borgere. Dette menneskesyn er en væsentlig del af værdigrundlaget i Serviceloven, der trådte i kraft den 1. juli 1998.

I Serviceloven hedder det, at vi som personale skal tilbyde en særlig indsats for at forbedre den enkelte borgers sociale og personlige funktion samt udviklingsmuligheder. Herunder at forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse blandt andet gennem kontakt og samvær. I disse bestræbelser indgår også spørgsmål om støtte og hjælp i forbindelse med seksualitet.

Socialstyrelsens håndbog ”Seksualitet på dagsordenen”

April 2012 udgav Socialstyrelsen en håndbog ”Seksualitet på dagsordenen”. En håndbog, der har til formål at beskrive og støtte personalet i at yde hjælp til borgere med nedsat fysisk - eller psykisk funktionsevne, således at personale og borgere kan være trygge ved henholdsvis at give og modtage hjælp. Her kan personalet med fordel søge generelle seksualfaglige oplysninger som ikke måtte være belyst i SUAs seksualpolitik.

I kapitel 8 i Socialstyrelsens håndbog ”Seksualitet på dagsordenen” findes tillige den lovgivningsmæssige ramme.

Det seksualvenlige miljø

For borgerne

Det er essentielt, at der for borgerne tilknyttes SUA:

- Er åbenhed, respekt og dialog omkring borgernes seksualitet, hvad enten det er i personalegruppen eller i relationen mellem borgeren og personalet.
 - Handles på en borgers verbale ønsker og behov, samt nonverbale seksuelle signaler. Husk, at ikke alle nonverbale signaler nødvendigvis omhandler seksualitet.
-

-
- Udvises respekt om borgerens seksualitet, og at seksualiteten tages ligeså alvorligt som alle andre aspekter, der berører borgerens livskvalitet og udvikling.
 - Gives mulighed for retten til privatliv, således at borgeren i trygge rammer kan udleve sin seksualitet inden for de i lovgivningen fastsatte rammer.
 - Gives muligheder for at møde ligesindede borgere.

For personalet

Vi skal som personale passe på hinanden ved:

- At skabe åbenhed og dialog. Tage signaler og fornemmelser alvorligt og turde bringe det frem i åben dialog med hinanden og ledelsen.
- Ikke at overskride egne og andres grænser.
- At beskrive seksualfaglige problematikker herunder beskyldningsstrategier i borgerens VUM-plan.
- At vi udviser agtpågivenhed i forhold til passende påklædning for at forebygge seksuelle krænkelser og overgreb.
- At søge hjælp fra den stedlige leder eller kolleger, hvis vi føler os krænket af en kollega eller borger, eller ser andre blive krænket.
- At vi er åbent kommunikerende og dokumenterende, når vi møder borgere, hvis adfærd kan give anledning til, at vores eller kollegers handlinger mistænkeliggøres.

Etik og respekt omkring den enkelte borger

Når vi som personale handler på en borgers verbale og/eller nonverbale seksuelle ønsker og behov, er det meget vigtigt:

- At skabe tillid ved at oplyse om tavshedspligt og møde borgeren med respekt.
 - Ikke at overføre egne normer og holdninger vedrørende seksualitet.
 - At medtænke funktionsevne, livssituation, kultur, og religion.
 - At anerkende borgerens seksualitet uanset dennes seksuelle præferencer og uanset særligt afvigende seksuelle tilbøjeligheder (parafilier).
 - At holde sig inden for de i straffeloven fastsatte rammer.
-

Introduktion af nye medarbejdere

I SUA har vi valgt at introducere nye medarbejdere for vores seksualpolitik. Den nye medarbejder skal således være indforstået med at arbejde under de vilkår, der gør sig gældende i seksualpolitikken.

Seksualvejledning

Borgere med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne er i lighed med alle andre mennesker meget forskellige. Det gælder naturligvis også i forhold til deres seksualitet. Ligeledes er deres behov for omsorg, støtte og hjælp hertil forskellig. Nogle borgere tilknyttet SUA behøver ingen eller meget lidt hjælp, og andre har brug for en mere intensiv støtte og hjælp til at praktisere deres seksualitet.

Fælles for alle er dog, at vi i SUA, ud fra princippet om mindst mulig indgriben, tilstræber, at alle borgere bliver i stand til selv at praktisere og/eller definere deres seksualitet.

Vi er som personale i SUA altid forpligtiget til at henvise borgere til nærmeste seksualvejleder, hvis der ønskes seksualvejledning eller oplæring i forhold til deres seksualitet. I SUA er alle seksualvejledere en del af en samlet netværksgruppe på tværs af afdelinger og driftsklynger.

Seksualvejledningsopgaver, der henvises til, kan være:

- At lytte til tanker, problemer og behov omkring kærlighed.
 - Gennem dialog at afsøge løsninger og muligheder omkring følelser og seksualitet.
 - Information, vejledning og rådgivning om, hvilken betydning den nedsatte funktionsevne kan have for seksuallivet.
 - Information og vejledning til den pågældende borgers partner, hvis samtykke herom.
 - At hjælpe borgeren til at kontakte egen læge for informationer om psykofarmaka, der kan have betydning for den enkeltes ændring af seksuelle lyster og behov.
 - Information om kønssygdomme.
 - Vejledning, hvis en borger ønsker at få børn og konsekvenserne heraf.
 - Information om præventionsmuligheder
 - Vejledning i forhold til menstruation.
 - Vejledning om onani og hjælpemidler.
 - Vejledning om hensigtsmæssig seksuel adfærd.
 - Hjælp til køb af blade, bøger, og film.
 - Indkøb af og undervisning i brugen af seksuelle hjælpemidler.
-

Seksualopklæring

I enkelte tilfælde er dialog og almindelig seksualvejledning ikke fyldestgørende. Her skal seksualvejlederen fremkomme med mere konkrete handlingsanvisninger i form af seksualopklæring til at opretholde et seksualliv som fx:

- Praktisk hjælp til opklæring i brugen af seksuelle hjælpemidler.
- Formidle kontakt til prostitueret.
- At føre borgerens hånd, således at denne lærer at onanere ved egen hjælp.
- At få praktisk hjælp til samleje eller anden fysisk kontakt til en partner.

Ved seksualopklæring skal der udarbejdes en beskrivelse af opklæringen. Beskrivelsen skal godkendes/samtykkes af borgeren selv og afdelingsleder.

Det kan her være etisk korrekt og hensigtsmæssigt, at personen, der udfører denne opklæring, er ekstern eller ikke er ansat i samme afdeling som borgeren.

Prostitution

Prostitution er ikke ulovligt i Danmark, men mange har en mening herom. Det gælder sikkert også medarbejderne, der er ansat i SUA. Hvis en borger har et ønske om hjælp til at komme til en prostitueret, kontaktes driftsklyngens seksualvejleder, der i samråd med afdelingslederen vil handle herpå. Er den enkelte medarbejder moralsk forhindret i at kontakte seksualvejlederen herom, må borgerens ønske videregives til afdelingslederen.

En af SUAs seksualvejledere vil i samarbejde med personalegruppen på afdelingen herefter hjælpe den enkelte borger med at finde en prostitueret, der arbejder på frivillig basis, og har lyst til, viden om, og erfaring inden for borgere med nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne. Særligt hvis der er et ønske om seksualopklæring som fx det første samleje.

Ved brug af en prostitueret skal der udarbejdes en metodeplan, der tydeligt beskriver personalets handlinger i forhold til aktiviteten.

I SUA vil det i særlige tilfælde ikke være muligt at efterkomme et sådan ønske, hvis en borger har en adfærd, der skønnes at være til fare for den enkelte eller andre.

Derfor vil vurderingen af et sådan besøg altid være på baggrund af SUAs risikovurdering.

Hjælpemidler

Ved hjælpemidler kan forstås:

- Diverse hjælpemidler, der kan erhverves i erotiske butikker eller internetbutikker.
- Hjælpemidler til borgere med en fysisk funktionsnedsættelse, der kan muliggøre seksualitet for den enkelte som fx aggregater der vil muliggøre, at den enkelte borger kan onanere.
- Andre hjælpemidler, der fremmer en hensigtsmæssig adfærd og seksualitet.
- Potens øgende medicin.

Borgeren vejledes af seksualvejlederen i hygiejne omkring hjælpemidler og rengøring af disse. Kan borgeren ikke selv, begrundet i nedsat fysisk - eller psykisk funktionsevne, aftales det med afdelingslederen, hvem der har ansvaret for hygiejnen.

Seksualitet og medicin

Mange borgere i SUA med nedsat fysisk - og psykisk funktionsnedsættelse indtager dagligt medicin. Noget medicin nedsætter seksuallysten og kan medføre impotens eller manglende orgasme. Andre medikamenter kan fremme eller ligefrem give en overdreven seksuallyst. Det er vigtigt, at personalet kontakter nærmeste seksualvejleder, hvis de har spørgsmål herom, eller hvis borgeren klager over nedsat eller overdreven seksuallyst. Borgeren skal herefter hjælpes til at kontakte egen læge for informationer om de bivirkninger, netop deres medicin indeholder.

Prævention

Seksualvejlederen skal oplyse borgerne om hvilke præventionsmuligheder, der findes på markedet. I samråd med borgerens egen læge kan man ud fra den enkeltes ønsker, problemer og behov, finde frem til det eller de præventionsmidler, der er bedst. Udover at forebygge graviditet og seksuelt overførte sygdomme kan præventionsmidler også nedsætte menstruationssmerter og kraftige blødninger.

Kønssygdomme

Seksualvejlederen skal i samarbejde med personalet hjælpe og støtte borgeren til at kontakte egen læge hvis:

- Borgeren klager over smerter og svie ved vandladning.
-

-
- Borgeren har kløe eller rødme i eller omkring skridtet.
 - Borgeren har hævede eller ømme lymfekirtler.
 - Borgeren har haft ubeskyttet samleje og/eller uhensigtsmæssigt mange seksualpartnere.

Det er altid lægen, der undersøger og vurderer borgerens helbredstilstand - ikke seksualvejledere og personale.

Hjælp altid borgeren med at have kondomer til rådighed, hvis dette skønnes nødvendigt.

Graviditet

Hos de fleste mennesker kommer behovet for at stifte familie og dermed børn. Det gælder naturligvis også for nogle af SUAs borgere. Mange af disse borgere har et urealistisk selvbillede og dermed også et urealistisk billede af det at stifte familie og få børn. Her er det seksualvejlederens opgave at delagtiggøre borgeren i hvilke forpligtigelser, der følger med det at få børn, samt hvilke konsekvenser det kan få som fx omsorgssvigt og tvangsfjernelse af barnet.

Som redskab til denne opgave findes en realistisk dukke "Baby think it over". En dukke, der "sladrer", hvis ikke der reageres på dens behovssignaler. Dukken kan lejes hos SUA, og en seksualvejleder vil etablere et realistisk forløb for den pågældende borger.

Evaluering af Seksualpolitikken

SUAs ledelse og netværksgruppen for seksualvejledere er ansvarlige for, at seksualpolitikken bliver evalueret og revideret hvert andet år, samt ved eventuelle lovændringer.

Ændringer i politikken godkendes af områdeledelsen i samarbejde med LMU

Evalueret og revideret november 2015.
